

Programma Cultuur- en erfgoedpact Liemers 2017-2020

Inhoud

<i>Inhoud</i>	3
<i>1. Inleiding</i>	4
<i>2. Visie en missie</i>	6
<i>3. Coördinatie (platform)</i>	8
<i>4. Projecten</i>	10
<i>5. Liemerse Beeldbank & activiteiten</i>	11
<i>6. De Liemers Helemaal Goed Courant</i>	13
<i>7. Feest! Tradities in ere!</i>	15
<i>8. De kunst van het maken</i>	17
<i>9. Eindeloos musiceren: jong en oud</i>	19
<i>10. Bakens in het Liemers landschap</i>	21
<i>11. Jaarlijks stimuleringsbudget</i>	22

Colofon:

Deze tekst is geschreven door Bibi Bodegom en Lian van der Zon en kwam mede tot stand dankzij de input van inwoners uit de Liemers die werd opgehaald tijdens de Ideeënavond 28-6-2017 te Duiven, input van de deelnemende gemeentes en diverse gesprekken met creatieve personen en plannenmakers uit de regio waarmee de ideeën vertaald werden naar concrete projecten.

1. Inleiding

De Liemers staat van 2017 tot en met 2020 in het teken van cultuur en erfgoed! In de gemeenten Duiven, Rijnwaarden, Westervoort en Zevenaar krijgen cultuureducatie, cultuurtoerisme en cultuurparticipatie een impuls dankzij het Cultuur- en Erfgoedpact van 2017-2020. De activiteiten en projecten die hieraan bijdragen worden bedacht en uitgevoerd door mensen en organisaties uit het gebied. Hiermee stimuleren we cultuur en erfgoed en dragen we bij aan een sterke, trotse en leefbare regio!

1.1 Gemeentelijke samenwerking

De vier deelnemende gemeenten hebben de ambitie uitgesproken dat zij cultuur en erfgoed steviger willen inzetten. Cultuur en erfgoed zijn van groot belang voor de leefbaarheid en het welbevinden van de inwoners van de Liemers. Hier ligt ook duidelijk een verbinding met vrijetijdseconomie, toerisme en recreatie en de sector welzijn. De gemeenten zijn daarom een meerjarige samenwerking aangegaan, vastgesteld in het Cultuur Akkoord (Bijlage I), waarin de colleges zich hebben uitgesproken over verdergaande samenwerking op gebied van Cultuur en Erfgoed en het ondersteunen en stimuleren van de culturele sector. Het continueren van het Cultuur- en Erfgoedpact past hier goed bij. Bewoners worden uitgedaagd om zich te identificeren met de eigen leefomgeving en deze zo beleefbaar te maken.

1.2 Een sterk Liemers netwerk

In de vorige Cultuur- en Erfgoedpact periode (2013-2016) is er een sterk netwerk opgebouwd van cultuur- en erfgoedorganisaties, professionals en vrijwilligers uit de regio. De projecten en haar culturele activiteiten creëerden meer betrokkenheid onder inwoners van de Liemers en meer bekendheid met het verhaal van de Liemers. Het oral history project dat werkte met vrijwilligers uit de regio en waarbij persoonlijke verhalen werden opgehaald is daar een mooi voorbeeld van.

Figuur 1: De schrijversavonden met de canonauteurs waren een van de vele momenten waarop waardevolle verbanden zijn gelegd

De website www.levenindeliemers.nl en de bijbehorende sociale mediakanalen brengen verhalen over en uit de Liemers samen op één platform. De Liemerse identiteit staat daarbij steeds centraal. Meer dan 200.000 mensen hebben tijdens het vorige Cultuur- en Erfgoedpact de website en sociale media van Leven in de Liemers bezocht. De bezoekers omschrijven de website als 'toegankelijk', 'helder' en 'persoonlijk'. In deze Cultuur- en Erfgoedpact periode wordt dit platform verder ingezet.

1.3 Een sterk Liemers verhaal

Wat is het verhaal van de Liemers? In de vorige beleidsperiode hebben 21 kenners uit de Liemers zich over deze vraag gebogen. Zij schreven gezamenlijk de Canon van de Liemers: een overzicht van belangrijke historische gebeurtenissen van de streek. In een interactieve tijdlijn van 40 vensters wordt het verhaal van de Liemers op toegankelijke manier verteld aan het grote publiek. De canon versterkt de eenheid en identiteit van de Liemers en is daarom onmisbaar voor de komende Cultuur- en Erfgoedpact periode. De canonverhalen inspireren tot nieuwe projecten, geven verdieping en zijn een uitgangspunt voor verder onderzoek en de ontwikkeling van nieuwe activiteiten en educatieve producten.

Figuur 2: Prototype van de Liemerse Beeldbank

Het verhaal van de Liemers is niet compleet zonder beeld. In 2016 is een aanzet gegeven tot een Liemerse Beeldbank. In samenwerking met het innovatieve project GelderLab van de Provincie Gelderland maakten studenten van de afdeling Communicatie Multimediadesign van de Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN) een prototype voor deze Beeldbank. Het idee van de Beeldbank is alle historische fotocollecties van de Liemers zichtbaar, bruikbaar en beleefbaar te maken voor iedereen. De beeldbank fungeert op zijn beurt weer als belangrijke bron voor activiteiten en cultuur- en erfgoedprojecten van het pact in de Liemers.

2. Visie en missie

Het Cultuur- en Erfgoedpact van de Liemers versterkt in de periode 2017-2020 de Liemerse identiteit en de kwaliteit van de leef- en woonomgeving met behulp van cultuur en erfgoed. Leven in de Liemers, Beleven en Beleefbaar maken van de Liemers is de rode draad van alle projecten. Bottom-up projecten en activiteiten met de kernwaarden cultuurparticipatie, cultuureducatie en cultuurtoerisme dragen daaraan bij.

2.1 Missie en doelen

De missie en doelen zoals omschreven in de notitie voor het Cultuur- en Erfgoedpact 2017-2020 “Ontdekken en Verbinden” (zie Bijlage II) luiden als volgt:

Missie:

“Het versterken van de culturele identiteit en leefbaarheid van de Liemers, met als dragers cultuur, erfgoed en kunst.”

Doelen:

- Verbinding tussen kunst, cultuur en erfgoed versterken in concrete, regioversterkende, kwalitatieve en bovenlokale projecten.
- Versterking Liemerse culturele infrastructuur, professionele en amateurinstellingen lokaal, zodat partijen elkaar (beter) leren kennen en verbindingen kunnen leggen.
- Cultuur verbinden met zorg en welzijn.
- Aansluiten bij vrijetijdseconomie, toerisme en recreanten rondom cultureel erfgoed bevorderen.
- De eigen omgeving beter beleefbaar maken voor de inwoners van de Liemers en de bezoekers.

¹ Deze doelstelling is toegevoegd naar aanleiding van de bijeenkomst van wethouders en ambtenaren op donderdag 16 november 2017 in Rijnwaarden.

- Cultuureducatie verbreden, versterken en verbinden met andere domeinen en sectoren.¹

2.2 Bottom-up

Alle activiteiten sluiten aan bij één of meer van de thema's van de provincie, te weten cultuureducatie, cultuurparticipatie en cultuurtoerisme. Het programma van het Cultuur- en Erfgoedpact is bottom-up ingevuld. Dat betekent dat de ideeën voor de activiteiten komen vanuit de inwoners en organisaties uit de Liemers, in plaats van vanuit de projectcoördinatie, gemeenten of provincie. Daartoe is op 28 juni 2017 een Ideeënavond georganiseerd in de OGtent in Duiven, waar een grote groep geïnteresseerde en betrokken inwoners uit de Liemers bij aanwezig was.

Figuur 3: Ideeënavond Leven in de Liemers, 28-6-2017 te OGtent Duiven

2.3 Opbrengsten ideeënavond

De aanwezigen van deze Ideeënavond onderschreven het belang van samenwerken en het formuleren van een gezamenlijke strategie op het gebied van kunst, cultuur en erfgoed voor de Liemers. Men zou willen dat er vaker netwerkbijeenkomsten zoals de Ideeënavond zouden worden georganiseerd, om kennis en ervaring te delen en makkelijker te kunnen samenwerken. Men wil daarnaast graag dat er één organisatie verantwoordelijk wordt gemaakt voor het verbinden van organisaties die zich bezighouden met culturele en cultuurhistorische activiteiten, het

formuleren van een gezamenlijke culturele agenda die zichtbaar wordt gemaakt voor inwoners en bezoekers van het gebied en het uitvoeren van gezamenlijke promotie.

De aanwezigen gaven aan ook behoefte te hebben aan deskundigheidsbevordering op het gebied van pr & communicatie, vernieuwing, programmeren voor onderwijs en het leggen van verbindingen met onderwijs en het sociale domein. Men ziet verschillende kansen om problemen in het gebied, zoals vergrijzing en wegtrekkende jongeren, met culturele activiteiten voor het onderwijs aan te pakken. Jongeren komen zo op een positieve manier in aanraking met hun woonomgeving en zijn eerder geneigd in het gebied te blijven of na studie terug te keren. Voorbeelden hiervan zijn Leven in Groessen, het idee voor een Liemers Helemaal Goed Courant en de projectweek van het Liemers College.

Een ander thema dat regelmatig bij de gesprekken tijdens de Ideeënavond naar boven kwam is het aanpakken van leegstand, zowel in dorpskernen en stadscentra als van leegstaande monumenten of religieuze objecten. Hier wil men graag culturele activiteiten in programmeren, zoals concerten, en activiteiten die vernieuwend zijn en/of kleinschalig van opzet. Genoemd werden hierbij 'Klanken in Rijnwaardense monumenten' en het recente experiment van een pop-up boekwinkel van de Cultuurhistorische Vereniging Zevenaar.

Ook veel besproken werden routes. Men denkt aan kunstzinnige beeldenroutes, maar ook aan het herstellen van oude en verdwenen routes als ruiterspaden, kerkenpaden, dijkenroutes en klompenpaden. Deze routes kunnen verrijkt worden met erfgoed, activiteiten, kunst en verhalen en vormen een mooie schakel van cultuur naar toerisme.

De uitkomsten van de Ideeënavond (Bijlage III) vormden vervolgens de aanleiding tot het voeren van diverse gesprekken met initiatiefnemers en creatieve stakeholders uit de regio om de ideeën verder uit te werken tot concrete projectvoorstellen voor in het Programma van het Cultuur- en

Erfgoedpact Liemers 2017-2020. Daarbij werden ook nieuwe project ideeën en interessante pilot projecten besproken die goed passen bij de doelstellingen van het Cultuur- en Erfgoedpact.

2.4 Resultaten vorige Cultuur- en Erfgoedpact

Tijdens de vorige Cultuur- en Erfgoedpact periode (2014-2016) zijn goede resultaten behaald met de projecten 'Leven in de Liemers', 'Klanken in Monumenten' en de 'Liemers Verbeeld'. Uit de evaluatie van deze projecten blijkt dat er grote betrokkenheid en enthousiasme is voor kunst, cultuur en erfgoed: zowel bij inwoners als bij de aanbieders. De Liemerse culturele infrastructuur is in deze periode versterkt, er zijn netwerken opgebouwd, websites gemaakt, diverse activiteiten georganiseerd en verbindingen gelegd die verder ontwikkeld en versterkt kunnen worden. Daarnaast heeft de Liemerse identiteit meer inhoud en een duidelijker gezicht gekregen. Bij de invulling van het nieuwe Cultuur- en Erfgoedpact worden deze resultaten waar mogelijk ingezet, versterkt en uitgebreid. Ook de *lessons learned* van het vorige pact, als een duidelijke aansturing van de deelprojecten, de noodzaak van resultaatgerichte projectplannen en concrete begrotingen en voldoende aandacht en budget voor communicatie en PR zijn gebruikt om het huidige programma vorm te geven.

2.5 Samenwerking met welzijn

Tijdens de Ideeënavond kwam naar voren dat ouderen en kwetsbare doelgroepen meer betrokken moeten en kunnen worden bij cultuur en erfgoed. De koppeling met welzijn en zorg(instellingen) wordt gezien als een belangrijke voorwaarde voor cultuurparticipatie. Daarom wordt in deze Cultuur- en Erfgoedpact periode de samenwerking met brede welzijnsorganisaties Mikado en Caleidoz nadrukkelijk opgezocht. Zo wordt een enquête verspreid onder de 1.150 vrijwilligers van Caleidoz en Mikado waarbij wordt onderzocht hoe de activiteiten voor de dagopvang uitgebreid en/of anders ingevuld kunnen worden met activiteiten op het gebied van cultuur- en erfgoed.

3. Coördinatie (platform)

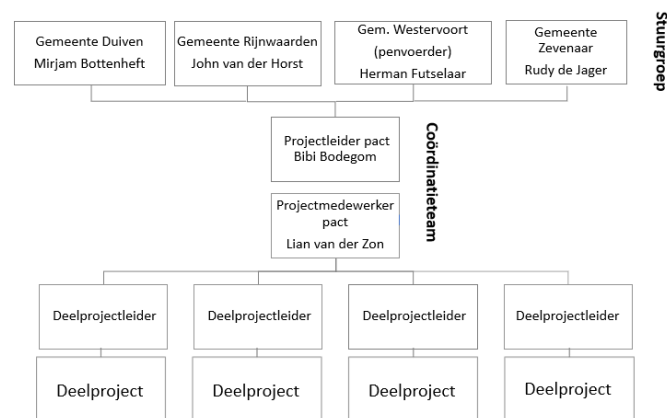
Het Cultuur- en Erfgoedpact verbindt, creëert samenhang en vergroot de zichtbaarheid van cultuur en erfgoed in de Liemers. Het thema 'Leven in de Liemers' loopt als een rode draad door alle projecten en activiteiten van het Cultuur- en Erfgoedpact. Het staat symbool voor leven, leefbaarheid en beleven. De projectleider van het Cultuur- en Erfgoedpact zet het Cultuur- en Erfgoedpact neer als één geheel. De projectleider wordt daarbij ondersteunt door een projectmedewerker, in het zogenaamde coördinatieteam. De verschillende activiteiten en projecten treden dankzij het coördinatieteam naar buiten als zijnde een onderdeel van het grotere geheel van het Cultuur- en Erfgoedpact.

3.1 Coördinatieteam

In het vorige beleidsperiode van het Cultuur- en Erfgoedpact is gebleken dat een professionele coördinatie met voldoende uren capaciteit noodzakelijk is voor het succes van het pact. Het coördinatieteam dat bestaat uit de projectleider van het pact en een projectmedewerker, ziet toe op de voortgang van lopende projecten en activiteiten, legt verbanden tussen partijen en stuurt projectleiders van de deelprojecten waar nodig bij. Zij zoekt naar kansen voor innovatie, doorontwikkeling en verdieping gedurende de loop van het Cultuur- en Erfgoedpact. Een van de andere leerpunten van het vorige pact was de zichtbaarheid van projecten en activiteiten. Hier draagt het coördinatieteam zorg voor, waarbij voldoende budget gereserveerd wordt voor de uitvoering van communicatie en marketing. Daarnaast wordt erop toegezien dat er zoveel mogelijk budget naar de activiteiten gaat om een zo groot mogelijke groep mensen in de Liemers op een laagdrempelige manier kennis te laten maken met kunst, cultuur, geschiedenis en erfgoed.

3.2 Rollen en taakverdeling

De gemeenten Duiven, Westervoort, Rijnwaarden en Zevenaar zijn eigenaar van het Cultuur- en Erfgoedpact. Gemeente Westervoort is penvoerder en handelt de financiële administratie richting provincie Gelderland af. De projectleiding van het pact wordt uitgevoerd door Bibi Bodegom (Bibi Bodegom – culturele projecten). Zij maakt samen met Lian van der Zon deel uit van het coördinatieteam van het Cultuur- en Erfgoedpact en koppelt terug aan de genoemde gemeenten. Lian van de Zon is uitvoerend projectmedewerker onder leiding van Bibi Bodegom. De deelprojectleiders van de deelprojecten zijn verantwoordelijk voor het welslagen van de deelprojecten en rapporteren aan Bibi Bodegom (projectleider pact). De projectleiders van de deelprojecten vormen samen met de projectleider van het pact het uitvoerende projectteam en komen tenminste twee keer per jaar bij elkaar om de samenhang van de projecten en de onderlinge samenwerking te versterken.

3.3 Netwerkbijeenkomsten

Jaarlijks wordt er een bijeenkomst georganiseerd voor alle deelnemers van het Cultuur- en Erfgoedpact, (deel)projectleiders, betrokkenen en initiatiefnemers binnen de kunst en cultuursector in de Liemers. Tijdens

deze bijeenkomsten wordt het Liemerse netwerk versterkt en kennis uitgewisseld. Waar mogelijk worden er verbindingen gelegd tussen bestaande en nieuwe projecten en activiteiten. Er wordt aansluiting gezocht met de sector zorg en welzijn en organisaties en projectleiders worden gestimuleerd tot samenwerking, ondernemerschap en vernieuwing.

3.4 Communicatie & marketing

De Liemers wil graag als één naar buiten treden. Daartoe worden de bestaande huisstijl, logo en communicatiekanalen van het project Leven in de Liemers ingezet. Er wordt verder gewerkt met www.levenindeliemers.nl en het Facebook en Twitterkanaal van Leven in de Liemers worden ingezet als platform voor het Cultuur- en Erfgoedpact. Zo wordt gebruik gemaakt van het al opgebouwde netwerk en wordt de eenheid en samenhang van het Cultuur- en Erfgoedpact gewaarborgd. Daarnaast vergroten we de zichtbaarheid van het pact en aansluitende projecten en activiteiten. De projectleider van het pact zet daarnaast het communicatiebudget in om advertenties en advertorials in huis-aan-huis bladen en regionale media in te kopen om daarmee de gezamenlijke inspanningen van het Cultuur- en Erfgoedpact op grote schaal bekend te maken onder inwoners en toeristen. De samenwerking met de Liemers Helemaal Goed Courant draagt daarnaast bij aan het vergroten van de zichtbaarheid van het cultuur en erfgoed van de Liemers. Daarnaast zet de projectleider in op een zo groot mogelijk bereik door slim gebruik te maken van sociale media en free publicity. De projectleider draagt er ook zorg voor dat de bijdrage van de Provincie Gelderland duidelijk vermeld wordt in beeld en tekst van uitingen van het pact.

3.5 Verantwoording richting Provincie Gelderland

Elk jaar voor 1 maart verzorgt de projectleider van het pact de inhoudelijke verantwoording richting de gemeentes en Provincie Gelderland in de vorm van een rapportage met de voortgang en bereikte resultaten. Gemeente Westervoort (als penvoerder financiën) verzorgt hierbij de financiële rapportage met daarin ontvangen subsidie en betaalde facturen op basis

van opdrachtverlening. Aan het eind van de totale pactperiode verzorgt de projectleider de inhoudelijke eindrapportage richting gemeenten en Provincie (uiterlijk 1 maart 2021), nodig voor de vaststellingsovereenkomst, waarin wordt ingegaan op de aard en omvang van de prestaties waarvoor de subsidie is verleend, alsmede een toelichting op de gerealiseerde doelstellingen en resultaten en op eventuele knelpunten die zich hebben voorgedaan. Gemeente Westervoort verzorgt voor de eindrapportage de financiële administratie, opdrachtverlening en bijbehorende facturen van uitgevoerde projecten.

4. Projecten

In de volgende hoofdstukken bevindt zich een overzicht van projecten voor het Cultuur- en Erfgoedpact 2017-2020 van de Liemers. De projecten worden in willekeurige volgorde genoemd. Het overkoepelende thema van alle projecten en activiteiten is de culturele identiteit van de Liemers: Leven in de Liemers. Bovendien worden er altijd intergemeentelijke, intersectorale of intergenerationele verbanden gelegd. Ieder project bevat ten minste één van de pijlers van de provincie Gelderland: cultuureducatie, cultuurparticipatie en/of cultuurtoerisme.

Het Cultuur- en Erfgoedpact bestaat uit de volgende projecten:

- De Liemerse Beeldbank
- De Liemers Helemaal Goed Courant
- Feest! Tradities in ere!
- De kunst van het maken
- Eindeloos musiceren: voor jong en oud
- Bakens in het Liemers landschap
- Jaarlijks stimuleringsbudget voor verrassende activiteiten

4.2 Planning

2017	Notitie naar colleges van B en W Ideeënavond Bestuurlijk akkoord Aanvraag naar provincie Gelderland Start Cultuur- en Erfgoedpact Vorbereiding projecten
2018	Ontwikkeling en uitvoering projecten Jaarlijkse platformbijeenkomst Rapportage richting provincie Gelderland en evaluatie
2019	Ontwikkeling en uitvoering projecten

	Jaarlijkse platformbijeenkomst Rapportage richting provincie Gelderland en evaluatie
2020	Ontwikkeling en uitvoering projecten Jaarlijkse platformbijeenkomst Rapportage richting provincie Gelderland en evaluatie Afronding en borging
2021	Eindrapportage naar Provincie Gelderland

Vanaf 2018 tot aan 2020 rapporteren de deelnemende gemeenten op 1 maart van ieder pactjaar aan de provincie Gelderland. Inhoudelijke eindrapportage voor 31 maart 2021.

5. Liemerse Beeldbank & activiteiten

Kunst	Cultuur	Erfgoed	Educatie	Participatie	Toerisme	Zorg	Innovatie
-------	---------	---------	----------	--------------	----------	------	-----------

Projectleiding:	Liemers Verband (samenwerking van: Cultuurhistorische vereniging Zevenaar, Historische Kring Duiven-Groessen-Loo, Historische Kring Westervoort, Heemkundekring Rijnwaarden, Oudheidkundige vereniging Didam, Heemkundekring Bergh, Oudheidkundige vereniging Wehl)
Doel:	Activiteiten organiseren rondom historische fotomateriaal van historische verenigingen in de Liemers en deze collecties bruikbaar en zichtbaar maken door <i>en</i> voor inwoners van de Liemers
Bereik:	Alle inwoners van de Liemers, tenminste 50.000 – 100.000 jaarlijkse bezoekers maken gebruik van de online beeldbank
Activiteiten:	Digitaliseringproces door inwoners Ontwikkeling beeldbank Fotowedstrijd voor inwoners Vlogs (films) over parels uit de collecties door scholieren Reminiscentiemiddagen, activiteiten dagopvang voor welzijn
Partners:	Zorginstellingen Kunstwerk! Liemers Museum Streekarchivariaat Liemers & Doesburg RSD De Liemers Foto- en videoclubs Mikado Caleidoz basisscholen
Planning:	Vorbereiding 2017, realisatie en oplevering 2018-2020

Aanleiding:

De Liemers is rijk aan prachtig foto- en beeldmateriaal uit zowel verleden als heden. Helaas is dit materiaal nu vaak nog lastig terug te vinden en te gebruiken. Daar komt verandering in! Het Cultuur- en Erfgoedpact helpt de historische verenigingen in de Liemers om hier een start mee te maken, door een impuls te geven aan de digitalisering en de zichtbaarheid van het online fotomateriaal te vergroten door te helpen bij het online publiceren van deze foto's en activiteiten te organiseren rondom deze fotocollecties.

Uitvoering:

De historische verenigingen gaan foto's en collectiestukken die het verhaal van de Liemers vertellen online toegankelijk maken in één website, een zogenaamde Liemerse Beeldbank. Kunstwerk! Liemers Museum en het Streekarchivariaat Liemers & Doesburg worden hierbij betrokken, waar het gaat om kennis en ervaring. Bij het digitaliseringsproces zijn daarnaast veel helpende handen nodig. Daarom worden inwoners en organisaties uit de Liemers nauw betrokken bij het digitaliseren van de foto's. Een mogelijke samenwerkingspartner hierbij is de Regionale Sociale Dienst (RSD) De Liemers. De Beeldbank kan werkzoekenden helpen bij re-integratie op de arbeidsmarkt door het bieden van een maatschappelijk relevante werkervaringsplaats. Daarnaast wordt er een verbinding gelegd met lokale foto- en filmclubs in de Liemers.

Figuur 4: Studenten van de HAN maakten een prototype voor de Liemerse Beeldbank

Eén van de functies van de Beeldbank is het maken van een eigen digitale tijdlijn. Bezoekers van de Beeldbank verzamelen foto's die zij relevant vinden en die iets te maken hebben met hun eigen leven (naar het voorbeeld van de succesvolle website Pinterest). Zo maken zij hun eigen Liemerse verhaal. Het biedt gelegenheid om op een laagdrempelige manier meer te weten te komen over de geschiedenis van de streek en over elkaar. Ook voor educatieve projecten op scholen (zoals Leven in Groessen) is de tijdlijnfunctie een handige toepassing.

Door gebruik te maken van reeds ontwikkelde techniek van CollectieGelderland.nl (een project van Erfgoed Gelderland) kan de Liemerse Beeldbank duurzaam en efficiënt ontwikkeld worden. De Beeldbank vormt een bron van inspiratie voor allerlei projecten. Het verzamelde materiaal kan daarnaast door alle deelnemers aan het Cultuur- en Erfgoedpact worden gebruikt.

Figuur 5: Innovatieve techniek (Augmented Reality) helpt bij herinneren en verhalen ophalen

De Beeldbank is meer dan online platform voor onderzoekers, fans van historische foto's, historische verenigingen, archieven en musea. Het is een podium gemaakt voor en door de inwoners van de Liemers. Zij kunnen de Beeldbank aanvullen met hun eigen persoonlijke foto's en verhalen. Om dit te stimuleren worden er allerlei activiteiten georganiseerd rondom de inhoud van de beeldbank.

Bij deze activiteiten worden zorginstellingen betrokken. Bij een dagactiviteit voor (dementerende) ouderen komen innovatie en erfgoed samen. Tijdens herinneringsmiddagen duiken ouderen (eventueel samen met jongeren)

in het Liemerse verleden aan de hand van oude voorwerpen en foto's uit de Beeldbank. Te denken valt aan de ontwikkeling van innovatieve beleving met VR of AR (Virtual Reality of Augmented Reality). Tijdens nieuwe activiteiten voor de dagopvang kunnen bewoners hun eigen materiaal eventueel (laten) digitaliseren zodat het bewaard blijft voor de toekomst.

Er worden verschillende activiteiten georganiseerd om inwoners van de Liemers uit te dagen meer met de historie van de Liemers te doen. In korte hapklare rubrieken worden parels uit de beeldbank online gedeeld met een groot publiek. Scholieren maken korte vlogs (filmpjes) over interessante verhalen en foto's uit de collecties. Ten slotte worden er fotowedstrijden georganiseerd waarin alle inwoners van de Liemers worden aangemoedigd een foto te maken van wat zij het mooiste vinden in de Liemers, van hun eigen wijk, hun werk, hun woonomgeving, het landschap etc. Deze foto's vormen aan aanvulling op de Beeldbank.

Borging:

De resultaten van het project worden gewaarborgd door het samenwerkingsverband van alle historische verenigingen in de Liemers (Liemers Verband). Het Liemers Verband wordt eigenaar en beheerder van de online Beeldbank en draagt na afronding van het Cultuur- en Erfgoedpact zorg voor de jaarlijkse structurele lasten en eventuele doorontwikkeling van het platform. De beeldbank wordt zo ontwikkeld dat deze technisch makkelijk is te onderhouden en laag in beheerskosten blijft. Daarnaast moet er makkelijk informatie uitgehaald kunnen worden voor en door andere projecten. De historische verenigingen maken reeds gebruik van museale collectiebeheersystemen waarin het gescande materiaal duurzaam wordt opgeslagen, daardoor zijn gegevens en foto's ook bruikbaar voor andere projecten in de toekomst.

6. De Liemers Helemaal Goed Courant

Projectleiding:	Stichting Daadkr8
Doel:	Leerlingen van het voortgezet onderwijs komen in aanraking met de Liemerse culturele identiteit door de ontwikkeling van kranten in groepsverband, leerlingen doen werkervaring op en de krant draagt bij aan het vergroten van de bekendheid van het cultuur en erfgoed in de Liemers.
Bereik:	Tenminste 100 leerlingen uit het voorgezet onderwijs. Per krant tenminste 42.000 huishoudens in de Liemers. Online bereik.
Activiteit(en):	Intergenerationeel samenwerken (peer to peer) Fotograferen Grafische vormgeving Interviewen en artikelen schrijven Leerlingen betrekken bij keuze onderwerpen
Partners	Candea College Liemers College DLHG HopeXXL
Planning:	Vorbereiding 2017, realisatie en uitvoering 2018 – 2020

Kunst	Cultuur	Erfgoed	Educatie	Participatie	Toerisme	Zorg	Innovatie
-------	---------	---------	----------	--------------	----------	------	-----------

Aanleiding:

Na de middelbare school trekken veel jongeren weg uit de Liemers. Om ervoor te zorgen dat zij na hun studietijd terugkeren is een sterke gevoelsband met het gebied cruciaal. Daarom ontwikkelde Stichting Daadkr8 De Liemers Helemaal Goed Courant. Dit nieuwe initiatief is een 'goednieuwskrant', gemaakt door leerlingen voor inwoners van de Liemers.

Het Cultuur- en Erfgoedpact draagt bij aan het tot stand komen van deze krant.

Uitvoering:

De krant wordt gemaakt door scholieren van het Liemers College en het Candea College. De courant wordt gemaakt vanuit het principe van 'peer to peer' learning, waarbij dertig leerlingen uit de bovenbouw, gekoppeld worden aan dertig leerlingen uit de onderbouw. Daarnaast krijgt elke bovenbouwer begeleiding van een senior (professional) uit de Liemers.

De redactie van de krant bestaat ieder schooljaar uit circa dertig leerlingen uit 4, 5 en 6 HAVO/VWO. Ieder van hen wordt gekoppeld aan een leerling uit de onderbouw (VMBO, MAVO, HAVO of VWO). Samen werken zij bottom-up aan de krant die verspreid wordt onder 42.000 huishoudens in de Liemers.

De Liemers Helemaal Goed Courant gaat uit van de kracht en kunde van de scholieren. Leerlingen uit de redactie gaan de regio in, interviewen mensen en bedrijven en schrijven artikelen voor de krant. Zo leren zij meer over hun eigen woonomgeving, cultuur en geschiedenis. Leerlingen met een meer praktijkgerichte opleiding (zoals het technasium van het Candea College) leren over het grafische proces van een krantenpublicatie. Zij maken kennis met onder meer fotografie, vormgeving en DTP (Desktop Publishing).

De leerlingen doen tijdens het maakproces van de krant contacten op met potentiële toekomstige werkgevers in de Liemers. Docenten, professionele journalisten en vormgevers begeleiden de jongeren als voorbereiding op een eventuele latere loopbaan. Leerlingen die niet direct meewerken aan de krant worden betrokken door ze onderwerpen aan te laten dragen voor de artikelen. Zo worden zoveel mogelijk leerlingen van het voortgezet onderwijs betrokken bij het tot stand komen van de krant en wordt de inhoud bottom-up ingestoken.

Figuur 6: Jongeren van Candea College en Liemers College vormen de redactie van de DLHG Courant

In de krant komt een culturele agenda met activiteiten op het gebied van kunst, cultuur en erfgoed. De artikelen van de papieren uitgave worden ook online gepubliceerd en via sociale media verspreid om het bereik zo groot mogelijk te maken.

Dankzij de samenwerking met het Cultuur- en Erfgoedpact zijn cultuur en erfgoed rijk vertegenwoordigd in de krant. Het coördinatieteam van het Cultuur- en Erfgoedpact neemt zitting in de redactieraad en draagt onderwerpen en ideeën aan voor artikelen. Zo krijgen projecten van het Cultuur- en Erfgoedpact een nog meer zichtbaarheid.

Borging:

Stichting Daadkr8 is projecteigenaar van het project en de resultaten. Daadkr8 draagt zorg voor de borging van kennis en ervaring en het tot stand gekomen samenwerkingsverband met de beide scholen. De artikelen, interviews en verhalen die in de krant worden gepubliceerd worden in digitale vorm gepubliceerd. Daarnaast wordt relevant materiaal (fysieke krantedities, foto's en interviews, artikelen over de identiteit van de Liemers) overgedragen aan het streekarchivariaat Liemers & Doesburg. Van tevoren worden hiertoe goede afspraken gemaakt omtrent auteursrechten met fotografen en auteurs van artikelen.

7. Feest! Tradities in ere!

Projectleiding:	Gelderse Schuttersfederatie en Kunstwerk! Liemers Museum
Doel:	Inwoners van de Liemers leren meer over de mooie tradities van de Liemers Basisschoolleerlingen leren over Liemerse tradities Welzijnsvrijwilligers verzamelen verhalen De pop-up expositie vergroot de bekendheid van tradities op festivals en is duurzaam inzetbaar bij andere evenementen
Bereik:	Lessen voor 26 basisscholen in de Liemers, beoogd bereik van 2.500 leerlingen in de Liemers.
Activiteit(en):	Educatieve opdrachten Ophalen van verhalen Expositie reist rond Slotmanifestatie
Partners:	Zorginstellingen Gelderse Schuttersfederatie Liemers Kring van schuttersverenigingen lokale verenigingen Streektaalspecialisten Erfgoed Gelderland Het Element Onderwijs
Planning:	Vorbereiding 2017, uitvoering 2018-2020

Kunst	Cultuur	Erfgoed	Educatie	Participatie	Toerisme	Zorg	Innovatie
-------	---------	---------	----------	--------------	----------	------	-----------

Aanleiding:

De Liemerse cultuur is uniek. Het is een cultuur van schutterijen, feesten en tradities. Die eigenheid moet bewaard blijven; ook in de toekomst. Daarom ontwikkelt Kunstwerk! Liemers Museum een lespakket over Liemerse tradities voor alle basisscholen in de Liemers. Zij werken samen met de Gelderse Schuttersfederatie, de Liemerse Kring van schuttersverenigingen,

Oranje- en Carnavalsverenigingen en streektaalspecialisten. Daarnaast wordt er een verbinding gelegd met de zorg- en welzijnssector.

Uitvoering:

Het lespakket leert scholieren van groep 5 tot 8 over de waarde van de Liemerse tradities. Onderwerpen die aan bod komen zijn: schutters, carnaval, vendelzwaaien, religie en streektaal. De leerlingen gaan zelf actief aan de slag, waardoor de tradities tot leven komen en levend blijven. Op Fort Geldersoord te Westervoort wordt een slotmanifestatie georganiseerd met lokale verenigingen, toegankelijk voor alle inwoners van de Liemers.

Figuur 7: Landjuweel te Oud-Dijk, juni 2017, een groot succes

Aanvullend wordt er een rondreizende pop-up expositie ontwikkeld over de Liemerse tradities. Deze expositie is duurzaam inzetbaar bij activiteiten van zorginstellingen, lokale verenigingen en culturele evenementen binnen en buiten het Cultuur- en Erfgoedpact. Mogelijk wordt de expositie tweetalig (NL-DU) opgezet, zodat er een wisselwerking plaatsvindt met het Duitse grensgebied. Dit bevordert recreatie en toerisme.

Figuur 8: Voorbeeld voor reizende Schutters-expositie, toevoegen van tradities op festivals en evenementen

Feest! Tradities in ere! legt de verbinding met de welzijns- en zorgsector. Immers bevinden de mooie verhalen over tradities zich vaak bij de oudere inwoners van de Liemers. Vrijwilligers van welzijnsorganisaties verzamelen verhalen om deze te bewaren voor de toekomst. Deze persoonlijke verhalen vormen een waardevolle bron voor het lespakket, de pop-up expositie en nieuwe activiteiten voor de dagopvang. Daarnaast wordt er onderzocht of bestaand materiaal uit bijvoorbeeld het succesvolle project Leven in Groessen en andere initiatieven op het gebied van tradities kan worden ingezet voor Feest! Tradities in ere!.

Borging:

Het lespakket wordt ontwikkeld door Kunstwerk! Liemers Museum en deze organisatie is na afronding van het project eigenaar van het lespakket en als zodanig is het lespakket blijvend bruikbaar en inzetbaar. De pop-up expositie en bijbehorende materiaal wordt eigendom van de Gelderse Schuttersfederatie. De Schuttersfederatie is daarmee na afronding van het Cultuur- en Erfgoedpact verantwoordelijk voor opslag en transport bij inzet van de expo bij activiteiten van (o.a.) Schuttersverenigingen in de Liemers en andere geïnteresseerden. Persoonlijke verhalen die tijdens het project worden verzameld worden gepubliceerd op www.levenindeliemers.nl en het bronmateriaal wordt overgedragen aan het Gelders Archief.

8. De kunst van het maken

Projectleiding:	Stichting Buitenzicht
Doel:	Vergroting van de zichtbaarheid van beeldende kunst(enaars) in de Liemers. Inwoners komen op laagdrempelige en innovatieve manier in aanraking met Liemerse (maak)cultuur. Bestaande Liemerse festivals worden uitgebreid met 'De kunst van het maken'.
Bereik:	10.000 bezoekers per jaar
Activiteit(en):	Maakworkshops Exposities Bezoek organiseren voor kwetsbare groepen
Partners:	Combinatiefunctionarissen onderwijs en cultuur Festivalorganisaties Kunstenaars uit de Liemers Liemerse Kunstkringen en Creatieve kringen ArtEZ HAN Mikado Caleidoz Liemers College Candea College Zorginstellingen
Planning:	Vorbereiding 2017, uitvoering in 2018-2020

Kunst	Cultuur	Erfgoed	Educatie	Participatie	Toerisme	Zorg	Innovatie
-------	---------	---------	----------	--------------	----------	------	-----------

Aanleiding:

De Liemers kent verschillende mooie festivals. Helaas is beeldende kunst daar nog vaak ondervertegenwoordigd, zo blijkt ook uit gesprekken met kunstenaars uit de regio. Daarom ontwikkelt Cultuur- en Erfgoedpact in samenwerking met Stichting Buitenzicht een flexibel inzetbare presentatievorm voor festivals waarin de Liemerse beeldende kunst in de schijnwerpers wordt gezet. De presentatievorm wordt gelanceerd door Buitenzicht en kan daarna worden uitgerold en ingebed in andere bestaande festivals.

Uitvoering:

De presentatievorm brengt kunst, cultuur en innovatie voor het voetlicht.

Het bestaat uit de volgende onderdelen:

- Een professioneel podium voor kunstenaars en andere creatieve of innovatieve makers uit de Liemers om hun werk te exposeren voor een groot festivalpubliek. De expositie wordt op een experimentele en vernieuwende wijze vormgegeven.
- Kunstenaars en makers laten inwoners en toeristen in de Liemers kennismaken met hun kunsten en ambachten. Zij geven creatieve en kunstzinnige maakactiviteiten en -workshops voor bezoekers van de festivals. Zo komen kunst en cultuur dichterbij de inwoners van de Liemers.

Zowel oude als nieuwe kunst- en maaktechnieken krijgen een plaats in De Kunst van het Maken. Het festivalpubliek wordt uitgedaagd om actief deel te nemen aan het maakproces door middel van performances en workshops. Onderzocht wordt of het mogelijk is om kunstenaars uit het aangrenzende Duitse gebied (Niederrhein) te betrekken en hiermee de grenswerking te verminderen en recreatie te bevorderen.

Door een samenwerking met ArtEZ en de Hogeschool Arnhem Nijmegen aan te gaan, betrekken we ook jonge makers uit de Liemers. Studenten en kunstenaars worden uitgedaagd om mee vorm te geven aan een flexibel, inzetbaar Kunstpodium, dat multi-inzetbaar zal zijn bij diverse festivals en evenementen in de Liemers zoals bijvoorbeeld: SevenArt Festival, MidzomerNachtFestival Liemers, 3 Oever Festival, etc.

Figuur 9: Buitenblik jaarlijks festival aan de Breuly

De Kunst van het maken daagt festivals in de Liemers *uit om te innoveren en nieuwe doelgroepen* aan te boren. In samenwerking met het Liemerse Voortgezet Onderwijs en de combinatiefunctionarissen wordt verder uitgewerkt op welke manier jongeren en scholieren betrokken kunnen worden bij het invullen en innoveren van festivals in de Liemers. Te denken valt aan een inspiratieplein waarbij jongeren experimenteren met nieuwe media.

Zowel oude als nieuwe kunst- en maaktechnieken krijgen een plaats op het podium. Het festivalpubliek wordt uitgedaagd om actief deel te nemen aan het maakproces door middel van performances en workshops. Onderzocht wordt of het mogelijk is om kunstenaars uit het aangrenzende Duitse gebied (Niederrhein) te betrekken en hiermee de grenswerking te verminderen en recreatie te bevorderen. Door een samenwerking met ArtEz en de Hogeschool Arnhem Nijmegen aan te gaan, betrekken we ook jonge makers uit de Liemers.

Borging:

Buitenblik is eigenaar van de presentatievorm. Na afloop van het Cultuur- en Erfgoedpact dragen zij zorg voor het beheer en behoud van de presentatievorm. Daarnaast nemen zij de kosten voor de opslag, uitwisseling en transport op zich. Er ontstaat een duurzaam samenwerkingsverband tussen kunstenaars, makers en festivalorganisatoren in de Liemers.

9. Eindeloos musiceren: jong en oud

Projectleiding:	Caleidoz en Mikado Kunstwerk! Musiater
Doel:	Ouderen en jongeren maken samen muziek. Kwetsbare doelgroepen komen tijdens dagbestedingen in aanraking met muziek, dans en theater Basisscholen en muziekverenigingen werken samen op het gebied van muziekeducatie
Bereik:	Circa 9 opvoeringen bereiken rond de 3000 mensen. De muziekleerlijn bereikt alle 26 basisscholen in de Liemers.
Activiteit(en):	Dagbestedingen Bezoek aan lokale muziekverenigingen Eindvoorstellingen
Partners:	Zorginstellingen Caleidoz Mikado De Liemerij Verpleeghuizen Zozijn
Planning:	Vorbereiding 2017, uitvoering 2018-2020

Kunst	Cultuur	Erfgoed	Educatie	Participatie	Toerisme	Zorg	Innovatie
-------	---------	---------	----------	--------------	----------	------	-----------

Aanleiding

Geïnspireerd door de succesvolle pilot 'Eindeloos Musiceren' van Kunstwerk! Musiater en welzijnsorganisatie Welcom wordt het komende Cultuur- en Erfgoedpact een muzikale dagbesteding ontwikkeld voor kwetsbare doelgroepen in de hele Liemers. Allerlei doelgroepen (waaronder vluchtelingen, ouderen, jongeren met een beperking) staan in dit project zelf op de planken. Brede welzijnsorganisaties Caleidoz en Mikado zijn belangrijke samenwerkingspartners binnen het project.

Figuur 10: Eindeloos musiceren, optreden met ouderen

Deelnemers aan de dagbesteding werken onder begeleiding van professionele muziekdocenten, tekstschrijvers en componisten aan hun muzikale en culturele vaardigheden. Denk hierbij aan zingen, muziek maken, spelvormen en bewegen. Waar mogelijk worden lokale muziekverenigingen, Liemers Jeugdorkest en het Liemers Jeugdkoor betrokken. Tijdens de dagbesteding wordt er waar mogelijk kennis gemaakt met popcultuur, zoals rap. Gezamenlijk werken we toe naar een aantal eindvoorstellingen in de Cultuur- en Erfgoedpact periode, met als thema Leven in de Liemers.

Figuur 11: Liemers Jeugdorkest bij Eindeloos musiceren

Binnen het Cultuur- en erfgoedpact wordt het project 'Muziek in de klas' van Kunstwerk! Musiater uitgebreid met activiteiten op locatie, zoals muziekverenigingen, scholen en zorginstellingen. Muziek in de klas beoogt een doorlopende muziekleerlijn voor alle basisschoolleerlingen van groep 1 t/m 8 in de Liemers. Het Cultuur- en Erfgoedpact betreft waar mogelijk de lokale muziekverenigingen bij dit project. Zo kunnen er activiteiten bij de muziekverenigingen georganiseerd worden voor basisschoolleerlingen. Waar nodig worden de verenigingen ondersteund bij het ontwikkelen van

muzieklessen die geschikt zijn voor beginnende basisschoolleerlingen. Zo ontstaat de zo gewenste wisselwerking tussen lokale verenigingen en scholen.

Borging:

Er ontstaat een duurzame en structurele samenwerking tussen de partners van het project. De dagbesteding van de welzijnsorganisaties wordt blijvend uitgebreid dan wel aangepast met activiteiten rondom muziek. Er vindt kennisopbouw plaats bij muziekverenigingen over programmeren voor beginnende musici die ook inzetbaar is na afloop van het Cultuur- en Erfgoedpact.

10. Bakens in het Liemers landschap

Projectleiding:	De Liemers Helemaal Goed
Doel:	Verborgen verhalen in het landschap tot leven te wekken met behulp van creatieve en innovatieve techniek.
Bereik:	Alle inwoners van de Liemers
Activiteit(en):	Historici onderzoeken verborgen geschiedenissen en schrijven artikelen Verkennen innovatieve en creatieve toepassingen voor markeringen Ontwikkeling fysieke en virtuele markeringen Feestelijke lancering van markeringen op locaties Organisatie fiets- en wandeltochten
Partners:	RBTKAN HAN (amateur)historici Kunstwerk! het Liemers Museum Dorpshuizen en Dorpsraden Lokale scholen lokale ondernemers
Planning:	Vorbereiding 2017-2018, uitvoering markeringen 2019-2020

Kunst	Cultuur	Erfgoed	Educatie	Participatie	Toerisme	Zorg	Innovatie
-------	---------	---------	----------	--------------	----------	------	-----------

Aanleiding:

Dit project heeft als doel verborgen verhalen in het landschap weer tot leven te wekken met behulp van creatieve en innovatieve techniek. Een goed voorbeeld hiervan is het verdronken dorp Leuffen in de gemeente Duiven of de resten van de Romeinse forten (Romeinse Limes) die onder water in het recreatiegebied de Byland aanwezig zijn. Ook de geschiedenis en invloed van het water in de Liemers kan op deze manier inzichtelijk gemaakt worden. Dijkdoorbraken en veranderende waterlopen hebben immers een grote invloed gehad in de Liemers. Veel van deze historie ligt langs bestaande of verdwenen routes in het landschap.

Figuur 12: Grafsteen Marcus Mallius bij Carvium ad Molem op de Herwense dijk

Uitvoering:

Samen met de toeristische partners van de Liemers gaan we routes versterken met deze vergeten verhalen. Fysieke en/of virtuele markeringen vormen aantrekkelijke bakens in het landschap die uitnodigen om even af te stappen van de fiets, te gaan zitten, te kijken en te luisteren naar het Liemers verleden en de Liemerse cultuur. In samenwerking met studenten (bijvoorbeeld van de HAN en ArtEz) worden nieuwe vormen van digitale techniek (Augmented Reality, 3D, Virtual Reality en apps) verkend om te komen tot een aansprekende en goed werkende vorm voor deze buitenpresentaties. Ook bij dit project is de Liemerse Beeldbank een goede en dankbare bron van inspiratie en beeld. Waar mogelijk worden wijkbewoners, dorps huizen en ondernemers (vanuit maatschappelijk verantwoord ondernemen) betrokken bij de ontwikkeling van de fysieke markeringen die de verborgen geschiedenissen verbeelden.

Borging:

Na afronding van het project is De Liemers Helemaal Goed eigenaar van de ontwikkelde producten en de daarbij behorende eventuele structurele lasten. De eventuele fysieke markeringen worden onderhoudsarm vormgegeven. Lokale organisaties (wijkbewoners, kleine ondernemers, dorpsraden, enz.) worden betrokken bij de ontwikkeling van de fysieke markeringen en zullen de markeringen na afloop van het pact 'adopter' en zich ontfemen over het onderhoud.

11. Jaarlijks stimuleringsbudget

Projectleiding:	Bibi Bodegom – Culturele projecten
Doel	Actuele en innovatieve cultuur- en erfgoedprojecten en activiteiten in de Liemers stimuleren en samenwerking bevorderen
Bereik:	Jaarlijks circa 10-15 activiteiten met een publieksbereik van in totaal tussen de 10.000 en 50.000 inwoners van de Liemers
Activiteit(en):	Nader te bepalen (tenminste 10 activiteiten)
Partners:	Open inschrijving (op basis van vooraf opgestelde criteria) door culturele organisaties, erfgoedorganisaties en particulieren die zich bezig houden met kunst, cultuur en erfgoed in de Liemers
Planning:	Jaarlijks 2018-2020

Kunst	Cultuur	Erfgoed	Educatie	Participatie	Toerisme	Zorg	Innovatie
-------	---------	---------	----------	--------------	----------	------	-----------

Aanleiding:

Tijdens de vorige Cultuur- en Erfgoedpact periode heeft het stimuleringsbudget van Leven in de Liemers ervoor gezorgd dat diverse (kleinere) lokale culturele activiteiten konden worden uitgevoerd, waarmee de zichtbaarheid van cultuur en erfgoed in de Liemers vergroot werd. Er ontstonden diverse verrassende samenwerkingsverbanden.

Uitvoering:

Ook in deze Cultuur- en Erfgoedpact periode maken de samenwerkende gemeentes weer financiële ruimte voor (kleinere) lokale initiatieven die voldoen aan de criteria van het pact: cultuureducatie, cultuurparticipatie en/of cultuurtoerisme. De te organiseren activiteit moet aansluiten op de rode draad van het Cultuur- en Erfgoedpact: Leven in de Liemers: leven, beleven en beleefbaar maken!

Figuur 13: Eén van de activiteiten die Leven in de Liemers in de vorige periode mogelijk maakte

Er dient daarnaast sprake te zijn van een samenwerking tussen twee of meer organisaties, particulieren en/of amateurverenigingen met doelstellingen of activiteiten op het gebied van cultuur en erfgoed in de Liemers. Samenwerkingsverbanden die gemeentelijke of sectorale grenzen overschrijden hebben een pré. Dat geldt eveneens voor activiteiten die na 2018 met weinig inspanning en budget een vervolg kunnen krijgen. Dit vrije stimuleringsbudget geeft tijdens de beleidsperiode ruimte voor vernieuwing, experiment, inspelen op actualiteiten en de mogelijkheid tot het stimuleren van kleine, kansrijke initiatieven op het gebied van kunst, cultuur en erfgoed in de Liemers door kleine(re) organisaties en particulieren. Daarnaast is het ook goed denkbaar dat er vanuit de geselecteerde projecten nieuwe ideeën, samenwerkingsverbanden of spin-offs ontstaan die dankzij deze bestedingsruimte uitvoerbaar gemaakt kunnen worden.

Borging:

De organisatoren die dankzij dit stimuleringsbudget activiteiten uitvoeren, leveren een verslag en foto's in van de ondernomen activiteiten zodat deze op de site van Leven in de Liemers gepubliceerd kunnen worden. Vanuit het coördinatieteam krijgen zij advies en ondersteuning bij het uitvoeren van

communicatie & marketing van hun activiteiten, waarmee het bereik van de activiteiten wordt vergroot.